

*Юрій Маршавін, д.е.н., професор,
Тарас Кицак, к.е.н., доцент,
кафедра соціоекономіки та управління персоналом*

Дистанційне навчання - це не наше майбутнє «велике завтра»,
це наше «велике сьогодні».
Донна Дж. Абернати

УНІВЕРСИТЕТСЬКА ЕКОСИСТЕМА ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Динамічний розвиток цифрових технологій пов'язаний із масштабним впровадженням у наше життя сучасних платформ віртуального спілкування, які впливають на всі сфери людської життєдіяльності та змушують переглядати усталені практики здобуття знань.

Університетська дистанційна світи в сучасних реаліях має значний потенціал щодо вирішення завдання з надання здобувачам доступної та водночас якісної освіти. Перевагами дистанційної освіти є те, що здобувач не обмежений певними часовими рамками для опрацювання навчального матеріалу, має можливість самостійно розробляти графік навчання, визначати час для вивчення матеріалу та проєктувати тривалість занять. Також дистанційне навчання є особливо актуальним для людей з обмеженими фізичними можливостями - інвалідів, учасників бойових дій, постраждалих від війни. Технологія дистанційного навчання не потребує великих фінансових затрат. Отже, університетська дистанційна освіта має значну перспективу і її розвиток тільки набуває стійкої динаміки. Але існують й певні недоліки дистанційного формату навчання, які виражаються ізоляцією, проблемами із самодисципліною та мотивацією, потенційними технічними труднощами, обмеженим колом академічного спілкування.

Прихильники дистанційного формату навчання наголошують на тому, що він слугує сучасним інструментом інформатизації та інтелектуалізації суспільства, стимулює інноваційний розвиток університетської освіти.

Наукову проблематику щодо розробки та реалізації дистанційного навчання у діяльності освітніх закладів різних типів розвивають як вітчизняні так зарубіжні вчені. Теоретико-методологічні засади цієї проблеми досліджували М. Бухаркіна, С. Гончаренко, В. Биков, М. Моїсєєва, Є. Мушка, Є. Полат; дидактичні основи представлені у працях О. Андрєєва, А. Хуторського, В. Кухаренка; психологічні підґрунтя системи дистанційного навчання розглядалися Ю. Ільїною, М. Жалдаком, М. Назаром, Ю. Машбіцем; науковому обґрунтуванню дистанційної освіти та її організаційно-педагогічним засадам, проблемам і напрямам цієї галузі присвячені роботи Н. Клокара, В. Гравіта, Л. Ляхоцької, В. Осадчого, В. Олійника, С. Сисоєвої, П. Таланчука[1].

Проблематику дистанційного навчання необхідно розглядати через призму сучасних євроінтеграційних трансформації. Серед домінантних напрямів розвитку освітньої системи, зацентованих Європейським Союзом і які мають активну фазу обговорення у світовому науковому дискурсі, виокремлюються наступні:

- гуманізм (толерантність, співпраця, соціальна відповідальність, сповідування моральних та духовних цінностей, виховання гуманістично орієнтованих особистостей);
- підвищення якості освіти (озброєння сучасними компетентностями, глибокими знаннями, кваліфікаціями, формування всебічно розвинених особистостей з високими адаптивними та творчими можливостями);
- посилення суспільних зв'язків;
- активна впровадження нових інформаційних технологій;
- посилення європейської співпраці (інтеграція вітчизняної системи освіти у єдину європейську систему;
- формування єдиного Європейського освітнього простору)[2].

Сучасний концепт євроінтеграційних трансформацій характеризується ознаками моделі екосистемного розвитку, яка ключовим пріоритетом та

домінантною метою економічного й суспільного визначає людину у всіх її ключових іпостасях.

Як наголошує очільник наукової школи з соціоекономіки та управління персоналом А. Колот, у найбільш загальному, дещо спрощеному розумінні екосистема – це середовище, платформа, інститут взаємодії, взаємовпливу, взаємозалежності та спільних консолідованих дій економічних агентів (акторів), об'єднаних навколо реалізації ціннісної пропозиції або комплексу ціннісних пропозицій. Перспективи подальшого стійкого людиновимірного розвитку тісно пов'язані з розвитком платформ, екосистемних компаній і становленням економіки екосистем[3].

Екосистемна структура (компанія, платформа, асоціація, регіональне об'єднання тощо) – це не уможлядна абстрактна конструкція, а конкретна організаційно-управлінська форма діяльності; це структура, що здатна адекватно реагувати на надшвидкі зміни зовнішнього середовища; це структура, для якої орієнтація на людиноцентричну поведінку є можливістю набуття конкурентних переваг і стійкого розвитку[3].

А. Колот та О. Герасименко також акцентують увагу на тому, що: «Сучасний період: «по-перше, це час прозріння, коли тануть ілюзії та міфи, що нібито людина може й повинна змінювати навколишній світ на власний розсуд. Результатом такого прозріння має стати сприйняття сучасної філософії стійкого розвитку економіки та суспільства як розвитку, що передбачає узгодження економічних, соціальних та екологічних процесів; по-друге, це період усвідомлення, що соціальне життя є й надалі буде настільки складним, що управління соціальними інститутами і системами виходить за межі можливостей окремих управлінських структур і професійних еліт; по-третє, це період ухвалення складних неординарних рішень як реакції на виклики, що формуються і відтворюються у нестійких, нелінійних, різновекторних, важко прогнозованих умовах розвитку; по-четверте, це період відповідальності національних, насамперед наукових, інтелектуальних еліт за те, що відбувається у природі, економіці, суспільній свідомості»[4].

Отже управління сучасними технологічними інноваціями в освіті потребує екосистемного підходу навіть більшою мірою, ніж в економіці. Екосистемний підхід сприятиме упорядкуванню, підвищенню ефективності сучасних перетворень в освітньому просторі, визначенню критеріїв та умов ефективного співіснування усіх ключових учасників освітнього процесу.

Інституціональною домінантою сучасного екосистемного розвитку університетської освіти є створення оптимальних систем, що стимулюють розвиток інноваційної діяльності. Такі системи мають передбачати взаємодію університету в рамках консорціумів та партнерств з використанням інституційних механізмів взаємодії з освітніми, науковими організаціями й підприємствами у процесах проведення досліджень та при реалізації освітнього процесу.

Університетська екосистема дистанційної освіти в умовах євроінтеграційних трансформацій має передбачати принципово нову роль викладача, який повинен стати коучем, тренером та експертом. Викладач має набути статусу не лише носія знань, а й мати компетентності дослідника та координатора освітнього процесу. Дистанційне навчання із застосуванням сучасних цифрових і технічних засобів у контексті екосистемного підходу має розвиватись у напрямі посилення візуалізаційного оформлення інформації. Трансльована інформація повинна супроводжуватися фотографіями, малюнками, діаграмами, іншими графічними матеріалами.

Міжнародна освітянська спільнота відповідно до визначених цілей сталого розвитку ООН до 2030 року нині орієнтується на ціль четверту: «Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх». Тому Україна як країна, що зацікавлена в розвитку ефективної освітянської системи, має створити умови для динамічного розвитку безперервної освіти на основі традиційних та дистанційних форм навчання. Комплексне поєднання цих типів освітніх систем на основі екосистемного підходу сприятиме збереженню живого спілкування та розвиватиме можливості практичного застосування

досягнень традиційної освіти а також цифрової технологічності дистанційного навчання.

Список використаних джерел.

1. Ляхощка Л.Л. Відкрита та дистанційна освіта: від теорії до практики // III Всеукраїнська електронна науково-практична конференція: збірник тез повідомлень. Київ, 2018. С. 12-18.
2. Романюк С. Розвиток освітніх систем в умовах євроінтеграційних трансформацій // Міжнародна науково-практична конференція: збірник тез повідомлень. Чернівці, 2021. С. 04-12.
3. Колот А.М. Екосистемність як імператив стійкого людиновимірного розвитку. Київ: КНЕУ ім. В.Гетьмана, 2024. 52с. (Препринт. КНЕУ ім. В.Гетьмана).
4. Праця XXI: філософія змін, виклики розвитку: монографія. Київ: КНЕУ, 2021. 427с.

*Сергій Потапенко, к.е.н, доцент,
кафедра системного аналізу та кібербезпеки*

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

Важливою вимогою сьогодення є забезпечення якісної університетської освіти за умови об'єктивно ускладненого доступу до засобів забезпечення навчального процесу – аудиторій, навчально-методичного обладнання, безпосередньої комунікації у системі «здобувач-викладач» тощо. Одним з методів задоволення означених потреб є застосування методів дистанційного навчання, яке зазнало широкого впровадження в Україні. Для багатьох університетів нашої держави дистанційна схема організації навчального процесу є чи не єдиним способом забезпечення процесу навчання, що задовольняє потреби студентів та підтримує діяльність навчальних закладів на рівні дотримання планових обсягів надання послуг навчання. Натомість, варто відмітити, що ставлення до дистанційної форми навчання, як такої, що відповідає вимогам часу, не є масово схвальним з боку суспільства, а іноді, у порівняння з традиційними формами навчання, відмічаються негативні риси навчання поза межами навчальної бази закладів освіти.